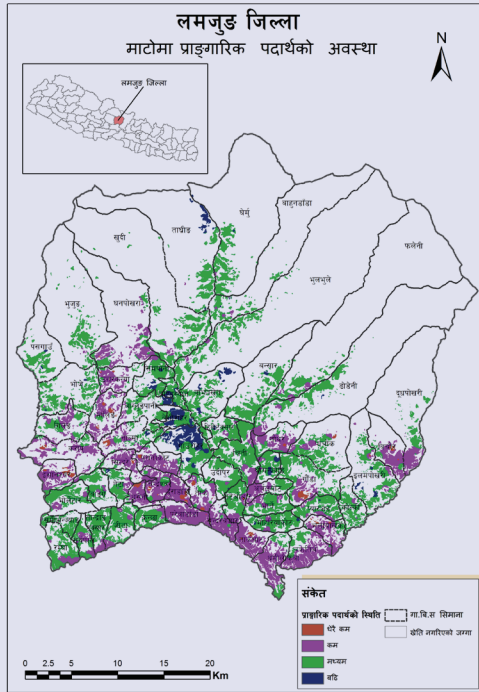
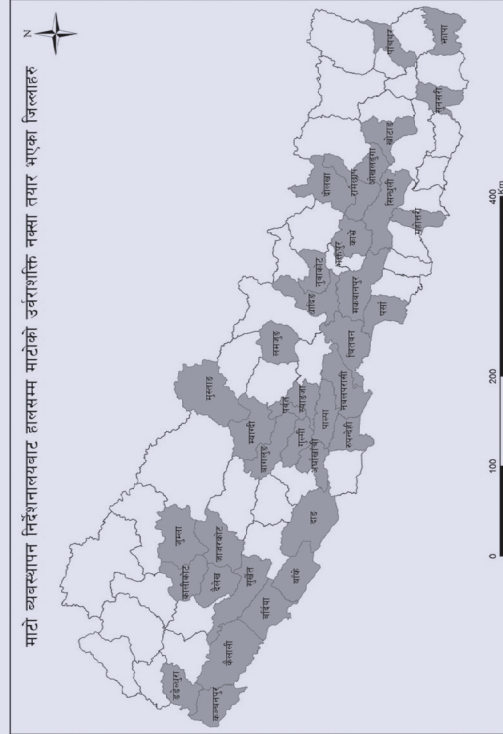

क्र.सं.	जिल्ला	नाईट्रोजन	फस्फोरस	पोटास	प्रा. पदार्थ	पि.एच.
२१	दोलखा	अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम	मध्यम	अम्लीय
२२	दाङ	धेरै कम	मध्यम-धेरै	मध्यम	मध्यम	हल्का अम्लीय
२३	सिन्धुली	कम	मध्यम-अधिक	कम-मध्यम	कम	अम्लीय
२४	बागलुङ	मध्यम	अत्याधिक	धेरै-मध्यम	मध्यम	हल्का अम्लीय
२५	जुम्ला	अधिक	मध्यम	अधिक	मध्यम	अम्लीय
२६	अर्घाखाँची	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम	तटस्थ
२७	डडेल्धुरा	मध्यम	मध्यम-अधिक	अधिक	कम-मध्यम	हल्का अम्लिय-तटस्थ
२८	पाल्पा	अधिक	कम	मध्यम	मध्यम	हल्का अम्लिय
२९	पाँचथर	मध्यम	अधिक	अत्याधिक	मध्यम	अम्लीय
३०	रामेछाप	मध्यम	अधिक-अत्याधिक	अत्याधिक	मध्यम	हल्का अम्लिय
३१	खोटाङ	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम	हल्का अम्लिय
३२	दैलेख	मध्यम	अधिक	अधिक	मध्यम	अम्लीय
३३	म्याग्दि	अधिक	अत्याधिक	मध्यम	अधिक	हल्का अम्लिय
३४	मुस्ताङ	अधिक	अधिक	अत्याधिक	अधिक	क्षारीय
३५	मकवानपुर	कम-मध्यम	कम-मध्यम	अत्याधिक	मध्यम	अम्लिय-हल्का अम्लिय
३६	कालीकोट	मध्यम	अधिक-अत्याधिक	अधिक-अत्याधिक	मध्यम	हल्का अम्लिय
३७	जाजरकोट	मध्यम	कम	अधिक	मध्यम	अम्लिय
३८	लमजुङ	मध्यम	मध्यम-अधिक	मध्यम	मध्यम	अम्लिय

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय र अन्य प्रयो
गशालाहरूबाट हालसम्म माटोको उर्वराशक्ति नक्सा
तयार भएका जिल्लाहरू

नेपाल सरकार
कृषि विकास मन्त्रालय
कृषि विभाग
माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय
हरिहरभवन, ललितपुर
फो.नं.०१५५२०३१४

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय
हरिहरभवन

संक्षिप्त
परिचय

नेपाल सरकार
कृषि विकास मन्त्रालय
कृषि विभाग
माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय
हरिहरभवन, ललितपुर
फो.नं.०१५५२०३१४

पृष्ठभूमि

नेपाल सरकारको २०४९ र २०५२ को संरचनात्मक सुधार अनुरूप कृषि विभाग अन्तर्गत माटो परिक्षण तथा सेवा शाखा र ५ विकास क्षेत्रमा क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशालाको स्थापना भैसकेको थियो । तत्पश्चात २०६१ मा भएको संरचना सुधार बाट यो कार्यालयको नाम माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय भएको छ । केन्द्रीय स्तरमा माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय र यसको मातहतमा ५ वटा क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशालाहरू र औद्योगिक बालीको लागि एउटा माटोजाँच प्रयोगशाला स्थापना भै से वा दिनेकाम भैरहेको छ ।

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयको उद्देश्य

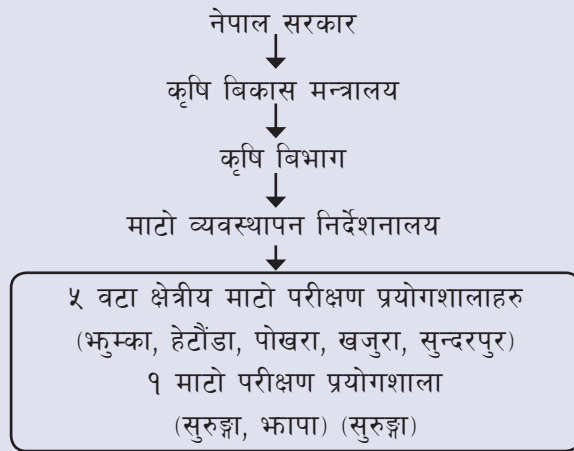
- देशको बदलिँदो परिस्थितिलाई मध्य नजर राख्दै समय सापेक्ष मल तथा माटो व्यवस्थापन प्रविधि विकास गर्ने र प्रविधि धलाई कृषक स्तरसम्म पुऱ्याई कृषि उत्पादन बढाउने ।
- विविध बालीमा माटोको उर्वरा शक्ति तथा सो सम्बन्धित समस्याको पहिचान निराकरणमा सहयोग पुऱ्याउने,
- भौगोलिक विशेषताको आधारमा नेपालको माटोको समस्याको पहिचान गरि दिगो भूव्यवस्थापन प्रति जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने
- सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरू सँग समन्वय गरि माटो व्यवस्थापन कार्यक्रम तथा सेवालाई व्यापक गर्ने
- कृषिमा आईरहेको विविधिकरण तथा व्यवसायी करणको कारणले देशमा देखिएको माटाको समस्यालाई न्युनिकरणगर्दै दिगो कृषि उत्पादनमा टेवा पुऱ्याउने ।

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय तथा अन्तरगत सञ्चालन हुने मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू

- माटो विश्लेषण तथा मलखाद सिफारिश
- मलखाद विश्लेषण
- सूक्ष्मतत्व विश्लेषण
- जैविक मल उत्पादन, परीक्षण तथा प्रदर्शन
- विभिन्न बालीमा मलखाद प्रयोग अध्ययन
- माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार
- माटो शिविर सञ्चालन

- निजी स्तरमा माटो परिक्षण तथा माटो व्यवस्थापन तालिम
- अनुसन्धानात्मक कार्यहरू
- सन्तुलित मलखाद प्रयोग अभियान
- दिगो माटो व्यवस्थापनका लागि भकारी सुधार अभियान
- क्षेत्रीय तथा जिल्ला स्तरीय माटो सेवा कार्यक्रम अनुगमन तथा समस्या अध्ययन
- विशेष कृषि उत्पादन कार्यक्रम अन्तर्गत व्यवसायिक रुपमा प्राङ्गारिक मल उत्पादकलाई अनुदान तथा प्राविधिक सेवा प्रदान ।

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयको संरचना

माटो तथा मलखादको प्रयोगशाला विश्लेषण दर

विवरण	दररेट
(क) माटो विश्लेषण	
-प्राङ्गारिक पदार्थ विश्लेषण	१००।-
-माटोको पि.एच.विश्लेषण	१०।-
-टेक्स्चर विश्लेषण	३०।-
-नाइट्रोजन विश्लेषण	८०।-
-विरूवाले प्राप्त गर्ने फोस्फोरस विश्लेषण	१००।-
-विरूवाले प्राप्त गर्ने पोटासियम विश्लेषण	८०।-
-शुक्ष्मतत्व विश्लेषण : बोरोन, मोलिब्डेनम (प्रति तत्व)	४००।-
जिंक, कपर, आईरन, म्यागनिज (प्रति तत्व)	२५०।-
(ख) रासायनिक मल विश्लेषण	
-कुल नाइट्रोजन विश्लेषण	३००।-
-नाइट्रेट नाइट्रोजन विश्लेषण	३००।-

विवरण	दररेट
-एमोनिकल नाइट्रोजन विश्लेषण	१५०।-
-कुल फोस्फोरस विश्लेषण	५००।-
-फ्रयाक्सनल फोस्फोरस	१२००।-
-पोटास (STTB तरिका)	६५०।-
-पोटास (फ्लेम फोटोमिटर तरिका)	४००।-
(ग) प्राङ्गारिक मल विश्लेषण	
- कुल नाइट्रोजन विश्लेषण	४५०।-
-कुल फोस्फोरस विश्लेषण	५००।-
-पोटास (फ्लेम फोटोमिटर तरिका)	४००।-
-चिस्यान विश्लेषण	२०।-
- प्राङ्गारिक कार्बन विश्लेषण	१२०।-
- पि.एच.विश्लेषण	१२।-

नक्सा तयार गरिएका जिल्लाहरूको शारासंमा माटोको उर्वराशक्ति स्थिति

क्र.सं.	जिल्ला	नाइट्रोजन	फोस्फोरस	पोटास	प्रा. पदार्थ	पि.एच.
१	भूपा	-	-	-	-	अम्लीय
२	सुनसरी	कम-मध्यम	कम-अधिक	मध्यम	धेरैकम-कम	अम्लीय
३	नुवाकोट	मध्यम	मध्यम	मध्यम-अधिक	मध्यम	अम्लीय
४	कञ्चनपुर	कम	मध्यम-अधिक	कम	कम	हल्का अम्लीय
५	बाँदिया	कम	कम	मध्यम	कम	तटस्थ-क्षारीय
६	कैलाली	कम	मध्यम	मध्यम	कम	तटस्थ-क्षारीय
७	पर्वत	मध्यम	मध्यम	मध्यम-अधिक	मध्यम	अम्लीय
८	बाँके	कम	कम-मध्यम	मध्यम	कम	तटस्थ
९	पर्सा	कम	मध्यम	कम	कम	हल्का अम्लीय-तटस्थ
१०	स्याङ्जा	मध्यम	कम-मध्यम	मध्यम	मध्यम	अम्लीय
११	महोत्तरी	कम	कम	कम	कम	हल्का अम्लीय
१२	नवलपरासी	कम	कम	कम-मध्यम	कम	अम्लीय
१३	काभ्रे	कम-मध्यम	कम	मध्यम	कम-मध्यम	हल्का अम्लीय-तटस्थ
१४	चितवन	कम	कम	कम	कम	हल्का अम्लीय-तटस्थ
१५	ओखलढुंगा	मध्यम-अधिक	अधिक	मध्यम	मध्यम	अम्लीय
१६	सुर्खेत	मध्यम-अधिक	अधिक	अधिक	मध्यम	तटस्थ-अम्लीय
१७	भक्तपुर	-	-	-	-	तटस्थ - हल्का अम्लीय
१८	धादिङ	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम	हल्का अम्लीय
१९	गुल्मी	मध्यम-अधिक	अधिक	मध्यम	मध्यम	अम्लीय
२०	रुपन्देही	कम	कम	मध्यम-कम	कम	तटस्थ